

Pedagojik Bağlamda Maria Montessori'nin Eğitim Sistemi: Anlatı Derlemesi

Maria Montessori's Educational System in the Pedagogical Context: Narrative Review

ÖZET

Eğitim, bireylerin gelişiminde kritik bir role sahip olup, kültürel ve toplumsal farklılıklar doğrultusunda şekillenmektedir. Montessori yaklaşımı, bireysel farklılıklara saygı duyan ve çocuğun doğal öğrenme sürecini destekleyen bir eğitim sistemi olarak öne çıkmaktadır. Bu yaklaşım, modern psikolojinin ilkeleriyle paralellik göstererek çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Montessori sisteminde sınıf düzeni, kullanılan materyaller, eğitimciler ve müfredat mevcut klasik eğitim sisteminden oldukça farklıdır. Son yıllarda yeni yeni Türkiye'de de yaygınlaşmaya başlamış ancak genellikle okul öncesi eğitimde kullanılmaktadır. Bu sistemin Türk eğitim sistemine uyarlanmasının faydalı olacağı düşünüldürse sistemin yaygınlaştırılması ve eğitim sistemine entegrasyonu için daha fazla bilimsel araştırma yapılması, eğitimcilerin yetiştirilmesi, ebeveynlerin bilinçlendirilmesi ve uygun öğrenme ortamlarının sağlanması gerekmektedir. Bu makale, Montessori eğitiminin temel ilkelerini ele alarak, bu alanda yapılan çalışmaları ve uygulamadaki ayrıntılarını sunmayı hedeflemektedir. Montessori eğitim sistemi üzerine odaklanılmış ve konu pedagojik, psikolojik, ve pratik uygulamalar açısından ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Montessori, Pozitif Disiplin, Çocuk Psikolojisi

ABSTRACT

Education plays a critical role in the development of individuals and is shaped by cultural and societal differences. The Montessori approach stands out as an educational system that respects individual differences and supports the natural learning process of the child. This approach aligns with the principles of modern psychology, contributing to children's cognitive, emotional, and social development. In the Montessori system, the classroom environment, materials used, educators, and curriculum differ significantly from those of traditional education systems. In recent years, this system has begun to gain traction in Turkey, but it is predominantly utilized in early childhood education. Considering the potential benefits of adapting this system to the Turkish educational context, it is essential to conduct more scientific research, train educators, raise awareness among parents, and create suitable learning environments to facilitate its broader implementation and integration into the education system. This article aims to explore the fundamental principles of Montessori education, presenting studies conducted in this field as well as practical details of its application. The focus is on the Montessori education system, examined from pedagogical, psychological, and practical perspectives.

Keywords: Montessori, Positive Discipline, Child Psychology

GİRİŞ

Çocuk ruh sağlığı ve eğitim adeta ayrılmaz bir ikili olmuştur. Türkiye'de yaygın olarak kabul edilen klasik eğitim sistemi olsa da son yıllarda Montessori eğitimine ilgi artmış durumdadır. Montessori, özellikle okul öncesi ve toddler (yürümeye yeni başlayan çocuk) (Tureng, n.d.) yaş gruplarında yaygın hale gelmeye başlamıştır. Montessori'de sistem klasik eğitim sisteminden farklıdır. Sınıflarda öğrenme amaçlarına uygun çeşitli materyaller (AMI, n.d.) kullanılmakta, farklı bir sınıf düzeni tercih edilmektedir. Bu sistemde eğitimciler öğretmenlik eğitimleri haricinde başka uzun süreli eğitimlerle Montessori felsefesini anlamayı ve çocuklara yönlendirici olmadan rehberlik edebilmeyi amaçlamaktadırlar (Çağlar ve Ulutaş, 2022: 730). Pedagogları ve ruh sağlığı çalışanlarını ilgilendiren, çocukların eğitimde önleyici ruh sağlığı desteklerini alıp almadıkları ve gelişim basamaklarını kendi dönemlerine uygun bir şekilde çıkıp çıkmadıklarıdır. Montessori'nin artan popülaritesi, sistemin pedagojik yaklaşımlarla uyumunu araştırmayı önemli bir konu haline getirmiştir. Bu doğrultuda, Türkiye'de ve dünyada Montessori ile ilgili yapılan araştırmalara göz atmanın, onları derlemenin, ileride yapılacak olan çalışmalara ya da eğitim sisteminde yapılması planlanan değişikliklere bir kılavuz olabileceği öngörülmektedir. Aynı zamanda Montessori ile ilgili ayrıntılı bir perspektif sunabilmek açısından bu alanda önemli çalışmaları olan Maria Montessori, Lillard, Chip Lorenzo gibi araştırmacı ve eğitimcilerin kitaplarından yararlanılmıştır. Bu sebeplerle bu

Nihan Uysal¹

How to Cite This Article

Uysal, N. (2024). "Pedagojik Bağlamda Maria Montessori'nin Eğitim Sistemi: Anlatı Derlemesi" *International Social Sciences Studies Journal*, (e-ISSN:2587-1587) Vol:10, Issue:12; pp:2369-2375. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14569434>

Arrival: 22 November 2024
Published: 30 December 2024

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji, İstanbul, Türkiye ORCID: 0009-0006-0476-4528

makalede, Montessori eğitimi üzerine yapılmış akademik çalışmaları derlemek ve bu kapsamda literatüre katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

KURAMSAL ÇERÇEVE

Montessori'nin Kurucusu Maria Montessori

Maria Montessori, Montessori eğitim sistemine ismini vermiştir. 1870 yılında İtalya'da doğmuş ve yaşamının ilerleyen yıllarında da İspanya, Hollanda ve Hindistan gibi pek çok ülkede bulunmuş ve araştırmalarına devam etmiştir (Gutek, 2000). Bir çocuk hastanesinde çalıştığı dönemde çocukların davranışlarını ve öğrenme süreçlerini gözlemleme fırsatı bulan Maria Montessori, uzun yıllar boyunca yürüttüğü araştırmalarıyla 'öğrenme süreci nasıl gerçekleşir' sorusuna yanıt aramıştır.

Pozitif Disiplin Öğretileri

Montessori eğitimi, çocuğun otantik bir kendilik kazanmasını ve basit günlük beceriler edinmesini hedeflemektedir. Bu sistem, Pozitif Disiplin yaklaşımını sıklıkla kullanmaktadır (PDA n.d.). Pozitif Disiplin, Alfred Adler ve Rudolf Dreikurs'un birey merkezli psikoloji yaklaşımlarından etkilenerek geliştirilmiş bir pedagojik yöntemdir. Bu yaklaşım, yedi temel prensip üzerine kuruludur (Nelsen ve DeLorenzo, 2021). Yedi yaklaşım aşağıda verilmiştir:

- ✓ Çocuklar sosyal varlıklardır. Montessori'nin görüşleri, Adler'in görüşleriyle paralellik gösterir. Montessori Adler'in topluluk hissi olarak adlandırdığı kavramı kabul etmiştir. Adler, her şeyin birbiri ile ilişkisi olduğuna ve insanların bir toplum içinde ilişki kurarak var olduğuna inanmıştır (Watts, 2015: 42).
- ✓ Davranışlar amaç odaklıdır.
- ✓ İstenmedik davranışları olan çocuk aslında cesareti kırılmış bir çocuktur.
- ✓ Sosyal ilgi ve topluluk hissi önemlidir.
- ✓ Eşitlik.
- ✓ Hatalar öğrenmeler için bir fırsattır. Hata yapmaya fırsat verilmelidir, dolayısıyla olabildiğince az müdahalede bulunulmalıdır.
- ✓ Çocuğun eğitiminde aynı anda hem şefkat hem de kararlılık göstermek gereklidir.

Montessori ve Modern Psikoloji

Modern psikolojinin çocuk gelişimi ile ilgili üzerinde durduğu bazı konular vardır. Bu bölümde bunlardan bazılarının örneklendirilmesi amaçlanmıştır. Gelişim basamaklarından biri olan duyu gelişimi, çocuğun gelişiminin bütününde önemli bir yer tutmaktadır. Montessori yaklaşımı, duyu gelişimini üç temel süreç üzerinden ele almaktadır. Duyuların gelişimi, bireyin ilerleyen yaşamında diğer yeteneklerin temelini oluşturması ve potansiyelinin daha ileri düzeyde kullanılabilmesine olanak tanınması açısından kritik öneme sahiptir. Birinci hedef benzerlikleri fark etmek ve benzer olanları eşleyebilme yeteneğidir. Bir diğer hedef birbirine benzemeyenleri birbirinden ayırmak ve birbirine benzeyen nesnelere arasında ayırım yapabilme yeteneğidir (Oğuz ve Akyol, 2006).

Bir diğer nokta da sosyal ve emosyonel gelişimdir. Erken çocukluk dönemi beyin gelişimi de dahil olmak üzere (Akdağ, 2015), sosyal, emosyonel gelişimler için kritik bir dönemdir. Montessori eğitim sistemi, çocukların doğal potansiyellerini, sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemeyi amaçlayan bütüncül bir pedagojik yaklaşımı benimsemektedir. Bu yöntemde, çocuğun içsel motivasyonu ve bağımsızlığı ön plandadır; eğitim, çocuğun bireysel hızına ve ihtiyaçlarına göre şekillenir. Bu sistem, öğrenmenin yalnızca zihinsel değil, aynı zamanda kişiliğin katılımını gerektiren dinamik bir süreç olduğunu savunur. Çocuk ve yetişkinler arasındaki sağlıklı etkileşimler, çocuğun içsel gelişimini teşvik eder ve çocuklar kendi başarılarına yetişkinliğe doğru yol alırlar. Montessori sisteminde öğretmenler, süreçte çocuklara rehberlik ederler (MM Montessori, 1976: 30-40). Maria Montessori, 0-6 yaş arasındaki gelişimin oldukça önemli ve hatta yaşamın devam eden yıllarına en önemli etkisi olan yıllar olduğunu vurgulamaktadır (Montessori, 1951). Bu fikir, literatürde yetişkinlerin gelişimini açıklamaya çalışan psikiyatrist ve diğer alan çalışmacılarının çalışmaları ile de paralellik göstermektedir. Bireyin gelişiminin sonraki yıllarda da devam ettiği ancak aynı hızda ilerlemediği düşünülmektedir (Helfrich, 2011: 34). Burada Montessori'nin ilk yıllardaki gelişime verdiği değerin önemini görmek mümkündür.

Bu sistemde çocuklar izole değildir; aksine, bir mikrokozmos içinde sevgiyi, bağlılığı ve birlikteliği hissedebildikleri bir deneyim yaşarlar (Montessori, 1989: 19). Burada sosyal hayata geçişe dair bir mesaj da ortaya çıkmaktadır. Mikrokozmos içinde var olabilmeyi deneyimleyen çocukların makroya daha kolay uyum sağlayabileceklerine dair bir teori ortaya atılmış olur. Montessori sistemi, akran öğrenimini ve mikro toplum

bilincini teşvik eden bir yapıya sahiptir. Bu nedenle, gelişimsel farklılıkları olan ve özel eğitim gereksinimi duyan çocuklar da dahil olmak üzere, aynı yaş grubundaki tüm çocuklar bu sistemde ortak bir öğrenme ortamını paylaşmaktadırlar (Doğru, 2009: 110). Aynı zamanda sosyal ayağına bakıldığında Montessori yönteminin yalnızlık düzeyini ve sosyal memnuniyetsizliği azaltması, insan ilişkilerini geliştirmesi ve basit yaşam becerileri kazandırmak konusundaki yönelimiyle, hayata uyum sağlayabilen insanlar yetiştirmek konusunda oldukça başarılı olduğunu söylemek mümkündür (Bülgür, 2018: 98).

Montessori sistemi ile klasik sistemde eğitim gören çocukların karşılaştırıldığı bir çalışmada Montessori eğitimi alan çocukların yaratıcılıklarını ortaya çıkarma üzerinde önemli bir etkisi olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda, Montessori pedagojisinin, öğrenme süreçlerini bireyin merkezine alan öğrenci merkezli eğitim anlayışıyla güçlü bir ilişkiye sahip olduğu ifade edilmektedir (Özerem ve Kavas, 2013: 24). Psikolojik dayanıklılık gibi başka bir önemli pedagojik olguya bakıldığında, yine yapılan başka bir çalışmada, Montessori eğitimi alan çocukların psikolojik dayanıklılıklarının diğer çocuklara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır (Sezgin ve Şener, 2024).

Modern psikoloji, bilincin sürekli alan ve gerekli zamanlarda bilgiyi işleyen süreçleri kapsadığını söyler. Çocukların öğrenme süreçlerinde (ki bu süreç her öğrenmeyi ifade eder) onların bilgileri absorbe etmelerine ve gerekli zamanlarda kullanmalarına alan açmak oldukça önemlidir. Çocuklar severek ve isteyerek yaptıklarında -bu gelişim ve öğrenme süreçleri ile ilgili güncel bildiğimiz şeylere bakılırsa- en iyi öğrenme yöntemidir diyebiliriz (Montessori, 2015: 15). Özetle, Montessori, eğitimin bizim zorlamamıza ya da yön vermemize ihtiyacı olmayan, çocuğun kendi kendine devamlı sürdürdüğü doğal bir süreç olduğuna vurgu yapar. Öğrenme ve eğitim sürekli devam ettiğinden ve öğrenen kişinin birincil kaynaklarına bağlı olduğundan, çocuğun kendi öğrenme süreçlerini destekleyecek fırsatlar sunmak, bireysel gelişiminin desteklenmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Parkin (2024), “eğitimsel pasifizmi”, geleneksel eğitim sistemlerinin çoğu öğrenciyi haksız yere zarar vererek zorlaştırması karşısında alınması gereken etik bir duruş olarak tanımlamaktadır. Çocuklar uyum, itaat ve pasif öğrenmeye zorlandığında bu onların duygusal ve entelektüel gelişimlerini olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla Montessori sistemi, öğrenme açısından bu düşüncenin karşısında duran yaklaşımıyla, çocukların gelişimi destekleyen niteliktedir.

Montessori ve Öğrenme

Montessori eğitim sistemi, öğrenme süreçlerini çeşitli aşamalarla destekleyen ve her bir aşamayı farklı amaçlarla yapılandıran bir yaklaşımı benimsemektedir. Bunun bir örneği Montessori'nin varyasyon ve sabitlik ilkesidir. Materyallerden bazıları, bazı özelliklerinin değiştiği (renk, boyut, doku) ve diğer özelliklerinin aynı kaldığı şekilde hazırlanmıştır. Bu şekilde çocukların benzerlikleri ve farklılıkları aşamalandırarak anlaması hedeflenmektedir (Ahlquist ve Gynther, 2024: 18).

Hollanda'da bir okulda materyallerin yaş ve eğitim düzeyine göre nasıl düzenlendiği görselle örneklendirilmiştir. Sınıflar, çocukların eğitim ve gelişim ihtiyaçları göz önünde bulundurularak düzenlenmiş materyallerden oluşmaktadır. Özellikle okul öncesi dönemi çocukları için materyaller bazı kategorilere ayrılmıştır. Günlük yaşam, duygusal, kültürel, matematik ve dil olarak ana kategoriler yer almakla birlikte geometrik şekiller, sanat, bilim ve okuma bölümleri de sınıfta bulunmaktadır. 3-6 yaş arası sınıflardan örnek materyaller aşağıda verilmiştir:

Görsel 1 Hollanda Pijnacker'da bir Montessori Okulu – 3-6 yaş sınıfı Matematik köşesi (Yazar tarafından çekilmiştir, 2024)

Materyaller aşamalı olarak farklılaşmakta ve kolaydan zora doğru bir sistemde hazırlanmaktadır. Aynı zamanda görselde verildiği gibi materyallerin bulunduğu dolaplar ve raflar, yaş grubundaki çocuğun ulaşım rahatlıkla kullanabileceği şekilde hazırlanmıştır. Çocuklar herhangi bir materyal üzerinde çalışmak istediklerinde, bir yetişkinden izin almak ya da onlardan yardım istemek zorunda kalmadıklarından, seçim ve karar verme üzerinde sorumluluk kendilerine aittir.

Lillard (2015), Montessori'nin öğrenmeyi destekleyen ve mevcut araştırmalarla doğrulanan sekiz yaklaşımını aşağıdaki gibi özetlemiştir:

- ✓ Hareket ve biliş
- ✓ Seçim ve algılanan kontrol
- ✓ İnsan öğrenimine ilgi
- ✓ İçsel motivasyon
- ✓ Akranlardan öğrenme
- ✓ Öğrenme bağlamı
- ✓ Yetişkin etkileşim tarzları
- ✓ Çevrede ve zihinde düzen

Bu başlıklar halinde verilen yaklaşımlar makale içinde farklı bölümlerde açıklanmıştır.

Montessori'nin İşlevselliği ve Sınırlılıkları

Bazı ülkelerde Montessori sisteminin işlevselliği araştırılmak istenmiş ve ülkelerin eğitimdeki pedagojik amaçlarıyla uyumlu olup olmadığı test edilmiştir. Vietnam'da yapılan ve okul öncesi düzeyinde Montessori sisteminin uygulanabilirliğini araştıran bir makalede, Montessori sisteminin çocukların fiziksel, bilişsel, dil, matematik, duygusal ve sosyal gelişimini kapsayan bütüncül bir eğitim anlayışına sahip olduğu ve bu sebeple de erken çocukluk eğitimi ortamına uyumlu olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Hien, 2024).

Ekonomik açıdan bakıldığında bazı sınırlılıklar ortaya çıkmaktadır. Daha önce Çin'de de bu sistem uygulanmaya çalışılmış, ancak materyallerin temininin zor olmasından kaynaklı olarak, ekonomik olmadığı gerekçesiyle sisteme tam olarak geçirilememiştir (Chen ve Guo, 2024). Materyaller Montessori'nin felsefesinde önemli bir yere sahip olduğu için materyallere ulaşımın zor olduğu zamanlarda ya da ekonomik imkanların yetersiz kaldığı durumlarda sistemin uygulanabilirliği güçleşmektedir (Lillard, 2019).

Bir diğer konu eğitimde uygulanan, öğrenmeyi ölçen testlerdir. Montessori felsefesi bireysel gelişimin önemine ve çocukların öğrenme sürecinde biricikliğine vurgu yapmaktadır (Montessori, 1988: 77). Bu sebeple öğrencilerin test edilmesi ve birbirleri ile yarışırılması felsefede ulaşılmak istenen amaçlarla örtüşmemektedir. Özellikle devlet okullarında uygulanan sistemde testler ve sınav araçları oldukça önemli bir yere sahip olduğu için, Montessori sisteminin devlet okullarında uygulanması konusunda bazı zorluklar ortaya çıkmaktadır (Fleming vd., 2024: 4)

Montessori eğitimi ile klasik eğitim sisteminin karşılaştırıldığı makale ve tezler mevcut olsa da genelde öğrencilerin gelişimleri ile ilgili yalnızca bazı alanların araştırmalara dahil edildiği görülmektedir. Oysa ki Montessori anlayışında motor, dil, bilişsel, sosyal ve emosyonel basamaklar olmak üzere pek çok basamak kazanımlara dahil edilmekte, daha bütüncül bir eğitim anlayışına ulaşılmak istenmektedir (Kıran vd., 2021).

Montessori'nin uygulanması konusunda bazı sınırlılıklar mevcuttur. Bu sınırlılıklar ekonomik koşulların materyalleri sağlamada yetersiz kalması ve ülkelerin eğitim müfredatlarındaki amaçları ile Montessori'nin felsefesinin örtüşmemesi olarak özetlenebilir. Aynı zamanda Montessori'nin moderniteyi reddeden eğitim yaklaşımının modern ihtiyaçlara uygun olmadığı da eleştirilerden bir tanesidir (L'Ecuyer, 2023).

Pratikte Montessori

Maria Montessori (1915), bir çocuğun dikkatini çekmeyi ve tutmayı başardığımızda eğitimi ile ilgili tüm problemleri çözmüş olacağımızı söyler. Bu sebeple de Montessori eğitiminde bir şeylerin öğretilmesinden ziyade, öğrenmeyi öğrenmek ve pratik etmek hedeflenmektedir. Çocuğun işlevsel bir beceri geliştirmesi ve yeni öğrenmeler üzerinde çalışabilmesi, dikkat gerektiren süreçlerdir. Bu nedenle, eğitimcilerin öncelikli hedefi, çocukların öğrenme sırasında ilgilerini sürdürebilmelerini sağlamaktır. Dikkati çekmenin yollarından biri de çocuğun tüm duyularını kullanabileceği bir öğrenme yöntemini tercih etmek olabilir. Burada Montessori sisteminin izlediği yol sınıfta dikkat dağıtıcı oyun ve oyuncaklara değil, tüm duyu ve öğrenme süreçlerine hitap eden kolaydan zora doğru aşamalandırılmış materyallere ve kaynaklara yer vermektir.

Montessori (1946), hareketin karakterle bağlantılı olduğunu yani yalnızca zekayı ilgilendirmediğini söyler. Hareket eden, yaparak öğrenen, doğal yollarla deneyimleyen çocukların aslında öğrenme süreçlerinde aktif rol almalarının onları edilgen bir konumdan etkin oldukları bir yere taşıdığı için onların kendi karakterlerini oluşturmada da etkin olabileceklerini vurgular. Sistem içinde çocuğa verilen özgürlükler; hareket edebilme -ki bu zihinsel yorgunluğa karşı çok önemli bir davranış olarak kabul edilir-, kullanacağı etkinlikleri ve materyalleri seçebilme, içinde bulunduğu öğrenme çevresini düzenleyebilme, birlikte çalışmak istediği kişiyi seçebilme, kişisel ihtiyaçlarını giderme özgürlükleridir (Güral, 2015). Bu şekilde kendi seçimlerinde özgür olabilen çocuklar içsel motivasyonlarını koruyabilme konusunda da ilerleme göstereceklerdir.

Hareketle ilgili olarak oyunu, sporu ve sanatı örnek gösterebiliriz. Montessori okul sisteminde çocuklar birçok alanda aktif olarak çalışmalar yapmaktadırlar. Bu aktiviteler çocuk için hayatın kendisidir. Resim ile kendilerini ifade duyguları regüle imkânı bulmaktadırlar. Yaratıcılıkları gelişmekte ve hayal güçlerinin sınırlarını zorlamaktadırlar. Oyun onların dilidir, kendilerini ifade etmektedirler (Ayaydın, 2011). Klasik okul sisteminde çocuklar hareket edebilecekleri, bedensel aktivitelere zaman, imkân bulmakta güçlük yaşayabilirler. Çünkü devam etmeleri gereken sabit bir müfredat vardır (MEB, 2024). Montessori sisteminde çocuklar sürekli olarak istedikleri, ilgilerini çeken bu tarz çalışmalara zaman ayırmak ve onlarla ilgilenmek için özgür haldedirler. Programlarını kendileri planlarlar ve gerektiğinde danışmanlarından yardım isteyebilirler. Sağlanan bu imkân, harekete imkân tanınması bakımından Montessori'nin kendi amaçları ile ve güncel pedagojik yaklaşımlar ile paralellik göstermektedir.

Bir diğer konu da terapilerde kullandığımız oyun yaklaşımıdır. Çocuk terapilerindeki oyun kullanımında çocuğa müdahale edilmeden, çocuğun duygu ve düşüncelerini oyunla yansıtmasına alan açmak hedeflenmektedir. Bu terapötiktir ve çocuk ile terapist arasında bir güven ortamı oluşturur. Bu güven ortamında çocuk ifadeye daha açıktır. Aynı zamanda duyguları regüle etme konusunda da işlevseldir (Yayan ve Zengin, 2018). Çocuklar duygularını regüle etmekte zorlandıklarında iletişime de kapalıdır (Finkel vd., 2024). Terapilerdeki bu yaklaşımın sebeplerini düşündüğümüzde, yaklaşımın pedagojik açıdan çocuğun ihtiyaçlarını desteklediğini görmek mümkün. Bu ihtiyaçları sürekli devam ettiğinden terapi dışındaki ortamlarda da işlevsel olabilecek yaklaşımlar olduğu düşünülebilir. Öyle ki, Montessori sistemimde çocuklara sınıfta buldukları süre içerisinde destek olan eğitimciler, tam olarak bu yaklaşımı izlemektedirler. Çocuğa ve öğrenmelerine alan açmakta ve sınıflarda gözlemci konumlarını korumaktadırlar (Swargiary, 2024: 138).

Montessori sınıflarının düzeni incelendiğinde, sınıflarda, her alan bireysel, birebir veya küçük grup etkinliklerini destekleyecek şekilde düzenlendiği görülmektedir. Böylece öğrenciler, sınıfın bir tarafında bireysel olarak çalışabilirken, diğer etkinliklerin gerçekleştiği alanları rahatsız etmezler (Al vd., 2012: 1868).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Eğitim, bireyin sosyal, duygusal, bilişsel ve psikolojik gelişimini doğrudan etkileyen çok yönlü bir süreçtir. Dünyada kabul gören farklı eğitim sistemleri, her kültürün kendi dinamiklerine uygun olarak şekillenmekte ve uygulanmaktadır. Bu yaklaşımın, modern psikolojinin çocuk gelişimi ve öğrenme süreçleri üzerine sunduğu bilimsel bulgularla da uyum içinde olduğunu gösteren çalışmalar vardır (Herrera vd., 2024). Montessori'nin uzun yıllar boyunca yaptığı çocuk gözlemleri sonucunda geliştirdiği bu sistem, bireylerin biricikliğine saygı duyarak ve onların doğal öğrenme motivasyonlarını destekleyerek uygulanmaktadır. Bu durum, özellikle çocuk ruh sağlığı alanında çalışan profesyoneller için önem taşımaktadır. Modern psikolojinin savunduğu birey merkezli terapi yaklaşımları ve olumlu yönlendirme ilkeleriyle paralel olan bu eğitim sistemi, çocukların sağlıklı bir birey olarak gelişmelerine katkıda bulunabilecek değerli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Montessori yaklaşımının temel felsefesine uygun olarak, bu sistemin Türkiye'de daha yaygın bir şekilde benimsenmesi, özellikle çocukların öğrenme süreçlerini desteklemek ve ruh sağlığına önleyici bir perspektiften katkı sunmak adına potansiyel bir fırsat sunmaktadır. Türk eğitim sistemine entegrasyonu, farklı yaş gruplarına yönelik pilot uygulamalar aracılığıyla desteklenebilir. Montessori eğitimine ilişkin bilimsel çalışmaların artırılması, Montessori felsefesine uygun eğitimci yetiştirilmesi, farklı yaş gruplarındaki uygulanabilirliğin incelenmesi ve ebeveynlerin bu sistemi ev ortamında sürdürebilmelerine yönelik stratejilerin geliştirilmesi, gelecekteki araştırmalar için temel öneriler olarak değerlendirilebilir.

Montessori eğitim sisteminin Türkiye'de yaygınlaştırılması, eğitimde bireysel farklılıkları ön planda tutan ve çocukların kendi potansiyellerini keşfetmelerine olanak tanıyan bir anlayışın gelişimine katkıda bulunabilir. Bununla birlikte, Montessori eğitim sisteminin etkili bir şekilde uygulanabilmesi, bilimsel araştırmaların sağladığı kanıta dayalı verilerle desteklenmesi, nitelikli eğitimcilerin yetiştirilmesi, ebeveynlerin bu yaklaşım hakkında bilinçlendirilmesi ve uygun öğrenme ortamlarının oluşturulmasıyla mümkün olacaktır. Böyle bir yaklaşım, yalnızca

çocukların akademik başarısını artırmakla kalmayacak, aynı zamanda onların ruh sağlığına uzun vadeli bir yatırım olarak da değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Ahlquist, E. M. T., & Gynther, P. (2024). Variation theory and Montessori education. *Journal of Montessori Research*, 10.

Akdağ, F. (2015). Çocukta beyin gelişimi ve erken müdahale. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*.

Al, S., Sari, R. M., & Kahya, N. C. (2012). A different perspective on education: Montessori and Montessori school architecture. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 1866-1871.

Ayaydın, A. (2011). Çocuk gelişiminde bir oyun olarak sanat ve resim. *Elektronik sosyal bilimler dergisi*, 10(37), 303-316.

Bülgür, N. (2018). Montessori eğitiminin 5-6 yaş grubu çocukların yalnızlık ve sosyal memnuniyetsizlik düzeyleri üzerindeki etkisi (Adana ili örneği) (Master's thesis, Çığ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Chen, A., & Guo, S. L. (2024). The spread of Montessori education in mainland China. *Journal of Montessori Research*, 10.

Çağlar, A. T., & Ulutaş, (2022). İ. Montessori Öğretmeninin Eğitimi: Bir Anlatı Araştırması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (62), 705-736.

Doğru, S. S. Y. (2009). Özel eğitimde kullanılan alternatif programlar (Montessori yaklaşımı). *TÜBAV Bilim Dergisi*, 2(1).

Finkel, E., Sah, E., Spaulding, M., Herrington, J. D., Tomczuk, L., Masino, A., ... & Nuske, H. J. (2024). Physiological and communicative emotional discordance in children on the autism spectrum. *Journal of Neurodevelopmental Disorders*, 16(1), 51.

Fleming, D. J., Culclasure, B. T., Warren, H., & Riga, G. (2024). The challenges and opportunities of implementing Montessori education in the public sector. *Journal of Montessori Research*, 10.

Guttek, G. L. (2000). Maria Montessori: A Reconsideration of Her Life and Ideas. *Ohio Academy of History Proceedings*, 35-47.

Güral, M. (2015). A child's Freedom in Montessori Education Approach. *International Journal of Social Science*, Autumn, 447-457.

Herrera, N. C. S., Hernández, M. L. Z., Suárez, Y. D. C., Herrera, E. R. S., & Briones, S. C. C. (2024). Pedagogía de Montessori asociada a las competencias sensoriales en Estudiantes de Educación inicial. *Reincisol.*, 3(6), 3608-3623.

Hien, T. T. T. (2024). Applying Montessori Education Philosophy in Preschool Education in Vietnam. *International Journal of Social Sciences*, 7(1), 37-44.

Kıran, I., Macun, B., Arın, Y., & Ulutaş, İ. (2021). Montessori method in early childhood education: A systematic review. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 50(2), 1154-1183.

L'Ecuyer, C. (2023). Montessori: Origin and reasons for the criticisms of one of the most controversial pedagogues of all time. *Revista Española de Pedagogía*, 81(285), 17.

Lillard, A. S. (2019). Shunned and admired: Montessori, self-determination, and a case for radical school reform. *Educational Psychology Review*, 31(4), 939-965.

Montessori Jr, M. M. (1976). *Education for Human Development: Understanding Montessori*.

Montessori, M. (1989). *The child, society and the world: Unpublished speeches and writings*.

Oğuz, B. U. V., & Akyol, A. K. (2006). Çocuk Eğitiminde Montessori Yaklaşımı. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 243-256.

Özerem, A., & Kavas, R. (2013). Montessori approach in pre-school education and its effects. *The Online Journal of New Horizons in Education*, 3(3), 12-25.

Parkin, Nicholas (2024). Educational Pacifism and Montessori. *Journal of Montessori Research* 10 (1):25-37.

- Sezgin, E., & Şener, T. (2024). An examination of the psychological resilience of preschool children with and without Montessori education. *Review of Education*, 12(2), e3471.
- Watts, R. E. (2015). Adler's individual psychology: The original positive psychology. *Revista de psicoterapia*, 26(102), 123-131.
- Yayan, E. H., & Zengin, M. (2018). Çocuk kliniklerinde terapötik oyun. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 226-233.

Kitaplar

- Helfrich, M. S. (2011). *Montessori learning in the 21st century: a guide for parents & teachers*. NewSage Press.
- Lillard, A. S. (2017). *Montessori: The science behind the genius*. Oxford University Press.
- Montessori, M. (1915). *My system of education*. House of Childhood, Incorporated.
- Montessori, M. (1946) *Movement and Character*, London.
- Montessori, M. (1988). *Dr. Montessori's own handbook: A short guide to her ideas and materials*. Schocken.
- Montessori, M. (2015). *To educate the human potential*. Ravenio Books.
- Nelsen and DeLorenzo (2021). *Positive Discipline in the Montessori Classroom: Preparing an Environment that Fosters Respect, Kindness & Responsibility*. Parent Child Press.
- Swargiary, K. (2024). *Modern Perspectives on Montessori Philosophy: Adaptations and Applications in the 2020's*. ERA, US.

Elektronik Kaynaklar

- Association Montessori International (AMI) (7 Ekim 2024). Erişim adresi: <https://montessori-ami.org/resource-library/materials>
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) (2024). (6 Ekim 2024). Öğretim Programları ve Materyaller. Erişim adresi: <https://mufredat.meb.gov.tr/>
- Positive Discipline Association (6 Ekim 2024). Erişim adresi: <https://positivediscipline.org/Positive-Discipline-for-Montessori-Educators>